

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זעקללה"ה

גליון מ"א

[תש"ע]

שנה כ"ו

בעידן רעוא דרעוין פרשת בלק תש"מ לפ"ק

בתורה"ק לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו, ורבו הדקדוקים, ובמסורה בפרשתן, משכנותיך ג"פ, מה מבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, מה ידידות משכנותיך ה' צבאות נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל א' ח', שלח אורך ואמתך המה ינחוני יבואוני אל הר קדשך ואל משכנותיך. עוד במסורה מושבך ג"פ, איתן מושבך ושים בסלע קנך, משמני הארץ יהיה מושבך, ונפקדת כי יפקד מושבך.

יבואר בהקדם מה שכתב בנועם אלימלך דסימן לו לאדם שהולך בדרך אמת ובדרכי ה' אם הוא מתנהג כהצדיקים שהם תמיד מצטערים בצער ישראל וצער השכינה הקדושה. וזקה"ק בייטב פנים (יפה לעינים אות י"ח) מביא מה ששמע מפי קדשו של זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע כי בעת עמד על המחקר להבין דרכי החסידים והוטב בעיניו עלה בלבו קושיא א' אשר מדרבנן לשמוח תמיד, והלא מבואר בשו"ע ראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, וכשנסע לקבל פני רבו הקדוש מלובלין (ששם היתה השמחה שרויה תמיד) והיה בבואו תיכף שאל אותו מדוע פניכם כחוישים היום, הן אמת שכתב בשו"ע ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן ביהמ"ק אבל כבר אמר החכם צהלו בפניו אבלו בלבו, הן תאמיני לנו כי אנחנו אומרים תיקון חצות בבכיה והספד ועם כל זה הכל בשמחה וכו' עיי"ש באריכות, ובכל עת ובכל זמן אבלם בתוך לבם ואין מסיחים דעתם מן האבילות אף לרגע קמ.

אמה"כ (תהלים קלו, ו) תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. יש לבאר מה שהזכיר את הלשון הזה דייקא. ונראה עפמ"ש זקה"ק בתפלה למשה לפרש הפסוק נכספה וגם כלתה נפשי וגו' (תהלים פד, ג), כי הנה העיקר היא עבודת הלב, להכניע את הלב לבוכ"ע שלא יהיה אחד בפה ואחד בלב וע"ד (ישעי' כט, יג) בשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני, אלא לקיים אודה ה' בכל לבב שיהא הגיון לבי לפניך, ובחור"ל קשה מאוד להכניע את לב האבן לב מפש ונשהחן החורש און, אבל במקום המקדש שהוא לבא דעלמא והשכינה שורה שם שם נתעורר לב הישראלי ומעורר האיברים, וזה נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' ואין הכסיפה לשם גשמיית ותאות ח"ו אלא כל מגמתי

היא לאשר שם לבי ובשרי דייקא שהלב ימשוך אחרי הבשר וירננו אל א' חי רצ"ל בחיות, אתד"ק בתוספת ביאור.

ולבן נאמר (שם ק, ד) באו שערינו בתורה הצרותיו בתהלה, כי שם נאה להודות לשם ה' מכיון שהשירות והתשכחות שאומרים שם הם בכוונה רצויה, ועתה בגלותינו הלב מטומטם, ובלימודו הוא נאה דורש ואינו נאה מקיים רח"ל, ובשעת התפלה גלוי וידוע להבחון כליות ולב איך שקשה לכון אף בפרשה ראשונה או בפסוק ראשון שבקר"ש, ולכון באבות שבלי זה לא יצא ידי חובתו (שו"ע סי' ק"א סעיף א'), ואף אם עושה הכנה לתפלה ורוצה לכון דעתו כשעומד להתפלל נופלים בדעתו מחשבות מורדות ומחשבות זרות ואינו יכול לכון, ולזה אמר תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי וגו', רצ"ל אם אין לי דעת להבין את צרות החורבן, איך שגלינו מבית חיינו, ואין לנו לב מבין בבחי' לבך יהגה תבונה (ברכות זי.), תדבק לשוני לחכי, דלמה לי הלשון אם אני מתפלל מהשפה ולחוץ בלי כוונת הלב.

ועל זאת תאבל נפשינו בימים הללו ימי בין המצרים, כי בשבעה עשר בתמוז גבר האויב ותבקע העיר וכח הטומאה נכנסה לירושלים, ומוזה נתגלגל החורבן, ואיתא בספרי המקובלים מגורי האר"י, וכן מתלמידי הבעש"ט, בכוונת אורז"ל (סנהדרין נ:): מנשה העמיד צלם בהיכל, שגוף האדם מכונה היכל ה', והוא גרם לבלבל כונת התפלה במחשבות טמאות וזרות, והיינו שהעמיד צלם בהיכל אתד"ק, ואין לי עסק בנסתרות ולכן אני משתדל תמיד להבין את דבריהם כפי השגתו של איש פשוט, ונראה שלא התכוונו להוציא הדברים מידי פשוטם כי אמנם בזה שהעמיד צלם בהיכל לב העולם גרם להתגברות כח הטומאה שאדם מישראל לא יוכל להתפלל בכוונה צלולה, וכן מציינו (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד) שר' חייא אמר מן יומא לא כוונת עיי"ש, והגם שטמון בזה סודות קדושות אבל כפי פשטות הדברים מבואר שלא היה יכול לכון כדבעי לפי מדריותו, ולזה איתא בספר הקנה (דפוס קראקא דף כא:) דעתה שאינו מכוון כלל ענין התפלה היא רק כדי שלא תשתכח תורת תפלה מישראל עיי"ש, וזה עד"ש (עירובין סה.) יכולני לפמור את כל העולם כולו מדין תפלה מיום שחרב בית המקדש שנאמר לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין, היינו שמיום שחרב בית המקדש אי אפשר לכון כראוי וליכא חובת תפלה כ"כ. וכל זה נעשה ע"י שהרשע ימ"ש גבר ונכנס לירושלים עיה"ק והשתלט על לב העולם, ואז כבשו הסט"א את לב האדם ומעכבים את בני ישראל מלעבוד את השי"ת בכל לב.

מציינו (כ"ק נמ:): אליעזר זעירא הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דבי נהרדעא אשכחיהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני א"ל דקא מאבילנא על ירושלים א"ל את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה אמר להו גברא רבא אנא אמרו ליה מנא ידעינן וכו' עיי"ש, והענין תמוה

דאיזה יוהרא יש באבלות על ירושלים, כשמעלים על הלב איך שארץ ישראל חריבה, וירושלים שוממה, ובית המקדש נהיה לשריפת אש, ונשארנו ריק מכל, וגלינו מארצינו והננו מטולטלים ומפוזרים בין העמים, ונשכחנו זה כמה כמת מלכ, ואין שואל ואין דורש ואין מבקש, ונותרנו דור יבש ונחרב ללעג ולקלם בעמים, הלא כל מי שאינו טמא ומטומא ולבו כיענים במדבר ימם לבבו כמים בהתבוננו בזה, ולמה צריך להיות איש חשוב כדי להתאבל.

ברם יבואר כשנדקדק בלשונו שלא אמר דקא מאבילנא על החורבן אלא דקא מאבילנא על ירושלים, כלומר על העדר קדושת ירושלים לב העולם, ואמנם אין זה רבותא לבכות בקינת עשרה הרוגי מלכות ובקינת אז בהלוך ירמיהו דכל מי שאינו רשע ואכזר לבו מתעורר באמירת הדברים, ואין הכי נמי דליכא משום יוהרא באבלות על חורבן הארץ ועל עם ה' כי נפלו בחרב, אלא כשמתאבל על ירושלים לב העולם משמע שזה כל סיבת עיכובו כוונת התפלה, ולולי זאת היה מכויין לבו להשי"ת והיה רבוק בהשי"ת לעבדו באמת, ולזה צריך להיות אדם חשוב שיודע ומרגיש בנפשו שבירושלים הבנויה היה לבו מלא חכמה, והיה מכויין בתפלתו בהתפשטות הגשמות כדת הכתובה בשו"ע (סי' צ"ח סעיף א'), וכמעלת האבות והכהנים הקדושים וכדניאל בתפלתו, וכל סיבת עיכוב כוונתו היא חורבנה של ירושלים.

ומכל מקום כשרק אמר להם מאמר אחד שבקוהו, דמי שלמד אי פעם איזה מאמר הריהו רואה ומרגיש בעליל איך שההבנה משוללת והכל מוסתר ע"י קושיות וספיקות, ואיך שנעדר כח הזכרון, ועבודת ה' היא מהשפה ולאחזן בהתפארות ועבודה שלא לשמה רח"ל, וגלוי וידוע לפני השי"ת שרצון ישראל ללמוד ולהתפלל כדת והם מבקשים תמיד וחננו מאתך דיעה בינה והשכל ודבק לבנו במצותיך ודבק לבנו בתורתך, אלא שמחמת חשכות הגלות אינם יכולים ובפרט בימי בין המצרים שהשערים מכוסים ביותר, ומבואר בסידור שבימים האלו יש לכויין את השמות באופן אחר כי גם להשמות הקדושים יש מסך המבדיל, ונתרחקנו מבית חיינו ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו, והננו בושים ונכלמים ודואגים מה יהא בסופו של דבר שבהשקפה ראשונה נראה כי אפס תקוה ח"ו, כי ירד ירדנו ונפלנו לעמקי שאול בידי הסט"א ובתוך הזוהמא ונתייבש כל לחלוחית דקדושה שהיה בנו, וכל כך עסוקים בתאות בצע כסף ושאר תאוות גשמיות והכלים משוקצים ומתועבים עד שאין להם פנאי להתבונן מה יהא הסוף מזה.

אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, בעוה"ר נשקענו כל כך במ"ט שערי טומאה עד שאף לא יודעים שחסר משהו, שכל כך נתרסקו מהקדושה והסתגלו לחיים של כסף ומזון בחו"ל עד שכבר לא מרגישים החסרון, והדבר דומה לאדם שנפל ממקום גבוה ל"ע ונתרסקו כל עצמותיו והוא שוכב באין אונים

ואינו מתאנה על מכאוביו, שאז מודאגים ביותר לשלומו כיון שסר דעתו ונאברה הכרתו עד שאינו מרגיש ביסורים, וכן דבר הזה, כי זאת מלפנים בישראל כשהגיעו ימים הללו היו גם אנשים פשוטים וכפריים משכימים בחצות לילה לערוך תיקון חצות ולהתחנן לפני השי"ת כפרקי תהלים בדמעות שליש בזכרם את ציון, ובברכת תקע בשופר היה הלב בוכה עד מתי לא תרחם ציון, כבר עברה עוד שנה ועדיין לא נושענו, לכל תכלה ראיתי קץ ולאורך הגלות אין רואים קץ וסוף, ובכל מקומות מושבותיהם הסתובבו בני ישראל בלב מלא צער ודאגה ובקומה נמוכה, ולפחות בימים הללו נזחרו באיסור למלאות פיו שחוק בעוה"ז (ברכות לא.).

לא כן בדורנו זה בעוה"ר שבאלו הימים מבקשים להם מעוני קיץ לענג את נפשם, ולא מרגישים את החסרון שהרי יש לו דירות מרווחות וכסף רב וכלום חסר מביתו, וכי מי מרגיש ויודע להתאבל על השתלטות הקליפות והתגברות הטומאה, וכל זאת מחמת אורך הגלות שזה גרם לסלק מהם כל נקודת הקדושה שהיה בהם ואבדו את דעתם, ונתקיים בהם מאה"כ (איכה ג, יז) נשיתי טובה, ששכחו כי רחק ממנו מנחם ואין מרגישים איך שכל הדיבורים והבקשות הם מהשפה ולחוץ, והקטרוג גדול מאוד על זה כי אלה בנצחנימו ואלה ברצחנימו אלה ברכב ואלה בסוסים והיה מהראוי להיות לכה"פ ואנחנו בשם ה"א נזכיר, ולצערינו הרב זה חסר כי נתקיים בהם (תהלים קו, כד) ומאסו בארץ חמדה לא האמינו לדבריו, וזה גורם שיתארך הגלות עוד יותר.

ידוע מהחתם סופר מה שדיבר בקדשו כאשר הכופרים בעירו סעדו סעודת רעים בתשעה באב כדי להקניטו וקרא לאסוף את בני העיר ודרש לפניהם, וצדיקים אמרו שבדרשה זו כמעט שהטיח דברים כלפי מעלה, ואח"כ חלה על הגלו, ובתוך הדרשה פתח את ארון הקודש וצעק בלבת קדשו: מה לו לאב שהגלה את בניו, וכי מה חסר לו להאב אחרי שהגלה את בניו, אבל אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם שבהם מאוד ניכר ונרגש החסרון, וישא משלו ויאמר משל למלך שכעם על בנו שמרד בו ויגרשהו מעל פניו לארץ מרחקים בקרב אנשים פראים ורוצחים, והם פשטו מעליו את בגדי מלכותו והלבישו אותו בגדים גסים והכריחו אותו לעבוד את האדמה והיו מכים אותו וצרות רבות סבבוהו, והמלך בבית מלכותו היה יושב ומצפה לקבל ממנו איזה מכתב פיוס שמתחרט על אשר עשה, אבל לשוא היתה צפייתו כי הבן יצא מדעתו ובכל מכתביו ביקש רק על פטומו מילי שייקל בעונשו ושלא יפליגו כל כך במכותיו וכדומה, וברוב הימים שלח המלך אחד מאנשיו לראות את שלום בנו ומה ייעשה בו, וכבואו לשם נפתחו עיניו מקור דמע בראותו שפלות מצבו של בן המלך, וכשראה אותו בן המלך והכירו ביקש ממנו שכבואו לפני המלך יתאר בפניו את רוע מצבו וידבר על לבו שישלח לו שק של קש עבור משכבו, וכשחזר השליח ומסר את הדברים פרץ המלך בכבי מר על טפשות בנו שכבר שכח לגמרי את

בית מלכותו ואינו מבקש כלל שיחזירהו, וכך האריך החתם סופר בדברות קדשו וכל עדת הקהל געו בבכייה.

וזה היה לפני כמאה וחמשים שנה כאותו דור דיעה שבו חי החתם סופר וגדולי תלמידי הבעש"ט וגדולי הפוסקים האחרונים, ומה נעני אנן אבתריה כדורנו דור יתום, שרודפים אחר כסף ותאוות והבלים דירות נאות ופרדסים וכרמים ואין יודעים שהעיקר חסר, קורים תגר וריב על הבלי הבלים ודברים של מה בכך, ואדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג כלל איך להשיג דעת לעבוד את השי"ת ולפייסו שיחוס עלינו, ובצדק ניתן לומר על דור כזה וירא בצר להם בשמעו את רנתם (תהלים קו, מד) דכששומעים על איזה הבלים הם מרגנים ומשבחים להשי"ת אפשר להכיר ולראות את צרתם, וכדברי החתם סופר, וזוה רואים איך אשר בני, – לא רק הכופרים ומשומדים – אלא אף בני יצאונו דייקא רצ"ל שיצאו ממנו ועזבו דביקותם בשכינה הקדושה, ורחל מבכה על בניה לא על הפושעים שדינם כתינוק שנשבה לבין העכו"ם אלא בעוה"ר על בניה, אותם שנשארו נאמנים אליה שמאמינים בתורת משה ובבורא עולם, כי אכדה בינתם ואינם מרגישים ויודעים את מחסורם, ותחת שמדי שנה יתאבלו במדה יתירה וימאסו בהתאוות ויקוצו בחייהם בראותם שעברה שנה נוספת ועדיין הטומאה מתגברת והקדושה מתמעטת והולכת הנם מתרחקים ביותר ונאכד מהם ההרגש, וזוה רואים בצר להם איך שנתרחקו מהתורה ואין בהם דעת תורה, וכבר אמרו אם דעת חסרת מה קנית (עי' נדרים מא), וכן אמרו (ויק"ר פ"א א') כל ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנו, דכיון שאין לו דעת דקדושה הריהו בגדר שכורת ולא מייך ורואה כל דבר בצורה הפוכה.

וזה דבר המסורה מה ידידות משכנותיך ה' צבאות נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לפי ששם לבי ובשרי ירגנו אל א' חי וכנ"ל, ויש לפרש נכספה מלשון הכסיפו פניו, רצ"ל שבושה תכסה פני בהתכונני שכבר קרוב לאלפיים שנה הגנו נתונים בגולה ועדיין אני מעכב את הגאולה ולא פעלתי מאומה לעורר רחמי השי"ת, ובוש אני להרים ראש כשאני מתכונן מה נעים היה כשעלינו להגל לחצרות ה' והקרבנו את הקרבנות, ומתי אבוא ואראה ויהא כבר לבי ובשרי ירגנו כך היה מהראוי שכל אחד יתכונן בעצמו, אבל בעוה"ר אין בשר המת מרגיש באיזמל וטחו עיני מראות את מצבי, וכל מעשי הם בשקר אחד כפה ואחד בלב כי נתקיים ותשלך אמת ארצה (דניאל ה, יב), ומחמת כן איני יודע איך צריכים לעבוד את השי"ת ואני רואה כל דבר באופן הפוך, ובקשתי אל ה' שלח אורך להאר את עיני, ואמתך לטהר לבבנו לעבדך באמת, המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך רצ"ל שאז אתנגעג עלה קדשך ומשכנותיך, כי אז כאשר תשלח אורך ואמתך אתעורר להרגיש את גודל המרירות והחשכות כי רע ומר עובי את ה', ולא אשמה עוד אל גיל כעמים ולא אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, ואקיים מאה"כ (ישעי' כב, ז) אל תתני דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ.

כחיום אני מגשש כעור בצהרים איני יודע את הדרך הנכונה, תעיתי כשה אובד בין הגויים שמתעים אותי ללכת בדרכים עקלקלות, כי מרוב אורך הגלות הוכיתי ונפצעתי ואני נכשל ונופל תמיד בכורות של נחשים ועקרבים, וכפי שאני מרבה לעשות אני נכשל ביותר ונסטה מן הדרך, וזקוק אני למנהיג אמת שינחני במעגלי צדק, שלח אורך ואמתך המה ינחוני וגו'.

ומבואר לומר העצה היעוצה להתעורר לזה מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, וסתם אהלים היינו אהלי תורה וע"ד (בראשית כה, כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, יושב אהלים, דמי שעוסק בתורה, ובפרט בעניני קדשים כשאומר איזהו מקומן בהבנה דרך לימוד לבו מתעורר להתאבל על החורבן.

וידוע שרבה"ק מלובלין ז"ע רצה לחבר ספר על מסכת זבחים, וכפי שכתב בהסכמתו לספר צאן קדשים עיי"ש, וידוע מה שנימק עוד את סיבת מניעתו דכשפותח ללמוד איזהו מקומן של זבחים ומתבונן איה מקומן של זבחים כהיום הזה לבו נשבר בקרבו ואינו יכול להמשיך, עכ"ל.

וגם כשעוסק אדם בשאר מקצועות התורה וע"י הלימוד מזדכך הדעת ומכיר ורואה את חסרון אור התורה, הוא מתאבל על חורבנה של ירושלים שמלפנים היתה רבתי בדעות (איכ"ר פ"א א), ושערי ירושלים שעסקו בתורה (מכות י), ועתה היא הריבה ושועלים הלכו בה. וכל מי שלפחות קובע עתים לתורה ללמוד כמה שעות בבוקר וכמה שעות בערב הוא רואה את התגברות השכחה וחסרון ההבנה ששוררת בזמנינו. וז"ש מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, דמי שיושב באהלי יעקב ועוסק בתורה הוא מרגיש ורואה אשר מה טבו משכנותיך ישראל ומה ידידות משכנותיך ה' צבאות, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים ועתה חסרנו כל אלה, ומתוך התבוננותו בזה נכספה וגם כלתה נפשו לחצרות ה', והוא מפיל תחנתו לפני השי"ת שלח אורך, אורה זו תורה (מגילה טו:), ואמתך שאוכל לילך בדרך אמת, המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך.

ועל דרך זה יבואר גם המסורה האחרת איתן מושבך ושים בסלע קנך, שאתה יושב איתן כמקום מושבך בחו"ל מבלי שתרגיש איזה חסרון, וכל מחשבות לבך נתונים רק על משמני הארץ יהיה מושבך, לעשות לך כרמים ופרדסים ושולחן ערוך במיני מטעמים, ושכחת לגמרי כי יפקד מושבך שהמקום הראוי ומיועד להיות מושבך נפקד ונחסר ונתרחקת מעל אדמתך.

וגם י"ל כי בעת אשר משמני הארץ יהיה מושבך ולא חסר לך מאומה, נרמה לך אשר כבר איתן מושבך ושים בסלע קנך במדינה שלווה ושקטה וארץ טובה ורחבה, ולמה לא תתבונן כי לא לעולם חוסן, מדוע לא תלמד מוסר מקורות שנות דור ודור שזה קרוב לאלפיים שנה שבני ישראל גולים מארצם ויתהלכו מגוי

אל גוי ומממלכה אל עם אחר. האברבנאל בספריו מתאר את מצב היהודים לפני הגירוש איך שהיו מקורבים למלכות וכסאותיהם מוטלות בין גדולי שרי המלוכה והיה להם רב עושר ונכסים, ולפתע נהפך עליהם הגלגל וניתנו לבוזים ולמשיסה, וביום המר תשעה באב גורשו מעל אדמת ספרד, והרבה לא עמדו בנסיון והמירו דתם, וכמו כן בחורבן המר שעלתה לנו בימינו שמלפני זה היינו שלווים ושאיננו ופתאום בא שודד בגבולנו, ואתה שומה שבעולם הנך יושב לבטח ודאגתך נתונה רק לרכוש הון, וכי מי יודע מה יולד יום שמא ח"ו יבא יום כי יפקד מושבך אשר הסתדרת בה ותצטרך שוב לקחת מקל גדודים בידך.

וייש לפרש כי יפקד מלשון פקד פקדתי, רצ"ל שתפקוד ותעלה על דעתך את מקום מושבך החריבה והשוממה, ותשפוך שיה לפני השי"ת אבינו שבשמים כבר כשל כח הסבל מכובד התלאה אשר מצאתנו ומרוב אורך הגלות, אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, והגם שיושבים על שולחן מלכים אבל הרי גלו מעל שולחן אביהם, ויותר יערב לפיהם סעודה דלה וכזית לחם על שולחן אביהם ממגדים ומעדרים של שולחן מלכים.

וייש לרמוז בדבר זה כמה שהצירוף של חדש תמוז יוצא מס"ת הפסוק וכל זה איננו שוה לי וגו', שעל דרך מאויבי תחכמי יש לנו ללמוד מוסר מדבריו של המן הרשע ימ"ו, כי אחשוורוש שהיה מושל בכיפה ומלך על שבע ועשרים ומאה מדינה גידל אותו על כל השרים אשר אתו, וכל עבדי המלך כורעים ומשתחווים לו, ורו"ב בנוי כולם היו דוכסים ושרים כמבואר במדרש, גם רב עושר היה לו ועד שהיה יכול לבזוז עשרת אלפים כבר כסף עבור תאוה אחת, ולמרות כן כשראה שמרדכי היהודי לא קם ולא זע ממנו הכריז ואמר וכל זה איננו שוה לי, וארו"ל (מגילה טו:) מלמד שכל גזיו של אותו רשע חקוקין על לבו ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שוה לי, והיה מוכן למסור את כל רכושו כדי לאבד את מרדכי היושב בשער המלך.

ובל מי שיש בו נקודה אחת מני אלף של ניצוץ קדוש ישמע ויוסיף לקח שאם רשע הלז ויתר על הכל למען תאותו הבזויה, עאכ"ו שעלי להרים את ידי ולהכריז וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מקום המקדש הריבה ושוממה, וארץ הקודש שוממה ברוחניות ובגשמיות, ורשעי עולם מצליחים והולכים מעלה מעלה, ועני עמך דויים וסחופים בערב אומרים מי יתן בוקר ובבוקר אומרים מי יתן ערב, ומי יודע מה יולד יום, עדיין לא עברו ארבעים שנה מן החורבן המר והרשעים שוב עומדים ומשחזים חרבותיהם ואומרים לנו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד ח"ו ומשנאיך ה' נשאו ראש, ובעת כזאת איך יכול האדם לשמוח עם הצלחתו. דבר זה מלמד אותנו הצירוף של חודש זה, שלפחות בחדש תמוז נלמד ק"ו בן בנו של ק"ו מן המן הרשע שבשביל תאוה

אחת שלא השיג כבר אמר וכל זה איננו שוה לי, ואיך תשמח אתה על שרכשת קצת הון.

וזוה שמצינו ברבי (כתובות קד.), שבשעת פטירתו זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך וכו' ולא נהניתי אפילו באצבע קמנה, שמגודל צערו על חורבן ביהמ"ק, וכדמצינו (הגיגה ה:): רבי הוה נקיט ספר קינות וקא קרי בגייה וכו' נפל מן ידיה וכו' לא היה לו הנאה וקורת רוח מכל אשר לו, ולמרות רב עשרו לא נהנה אפילו באצבע קמנה, דכשמצא שולחנו ערוך לפניו היה מתבונן ואומר מה לי מכל זה כל עוד ששולחן גבוה חרב.

ובשמים תכלים על פני הדור איך ששמחים והם שבעי רצון, מזה יש לראות איך שאבדה בינתם, ועל כגון אלו נאמר (יהוהאל לו, כ-כא) ויחללו את שם קדשי באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו ואחמול על שם קדשי וגו'. ומשל למה הדבר דומה לעשיר מופלג בעל הון עצום שירד מנכסיו ואבד כל רכשו וכשמוצא איזה פרוטה הוא שמח בה כמוצא שלל רב, ובאמת אין הנמשל דומה למשל שכן פרוטה אחת יש לה ערך וחשבון יחסית גם בתוך אלף אלפים דינרי זהב ופרוטה פרוטה מצטרפת לחשבון גדול, אבל אנחנו הלא אבדנו חמדת ה' מקדש ה' תורת ה' ודעת אלוקי ונתרחקנו מהקדושה, ושמחים בהבלי עוה"ז שהם פחות משהו פרוטה, וממלא פיו שחוק ושוכח לגמרי שנאבד לו משהו, ועל זה נאמר (ישעי' מט, ז') מהרסיך ומחריביך ממך יצאו כלומר שיצא ממך ונשכח מדעתך כל ההרס והחורבן שקרה לך, וגם עכשיו הם עומדים עליך ומהרסים ומחריבים אותך ואתה אינך משים לב לכך כי אבדה דעתך, וכמו שמשקים את האדם סם של שינה ומנתחים אבריו ולא הודע אליו כך אנחנו הננו בגדר שכורת ולא מייין.

ישראל קדושים הבו ונתחזקה, איש לרעהו יאמר חזק ונתחזק, ולפחות שבשבועות הללו נשים לב להתבונן כי אילו זכינו היו ימים הללו מתהפכים למועדים, וכמ"ש בספח"ק שהימים שבין י"ז בתמוז לתשעה באב הם כמו מר"ח תשרי עד אחרי חג הסוכות וכמו מר"ח ניסן עד אחרון של פסח, ולפיכך קורים בימים אלו פרשת פנחס שבה נאמרו סדר המועדים לשמחה וקרבותיהם, ואח"כ פרשיות מטות מסעי שבהם מדובר אודות כיבוש וחלוקת הארץ, ופרשת דברים שבה מסופר על מלחמות בני ישראל ונצחונותיהם, ואח"כ קורים ומפטירים נחמו נחמו עמי. כי אם יחזרו ישראל בתשובה יזכו שהימים האלו יתהפכו לרגלים ומועדים, וזאת אם עכ"פ ידגישו את צרת החורבן ויקיימו בעצמם מאה"כ (איכה ב, יט) קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לכך לא על שטותים והבלים כסף וכבוד, אלא נכח פני ה', מתי כבר יוסר מסך המבדיל ביני לבין קוני ואזכה להיות נכח פני ה'.

זק"ה"ק בייטב פנים שם הביא מהישמח משה שאמר הכתוב לשון רינה שהוא משותף לבכי כמושמעו ולשמחה מלשון קול רנה וישועה עיי"ש לדרכו בקודש, ותוה"ק היא כפטיש יפוצץ סלע ונ"ל באופן אחר, דאם האדם קם בבוקר ברנה ולב שמח על הצלחתו ועסקיו הפוריות על זה גופא ראוי לו לכבות, דאוי ואבוי על שמחה שכזו, עצל עצל עד מתי תשכב קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך שנמטמם בגלל התרחקותך מירושלים לב העולם ונהייתה לב אטום לב חורש און, קומי נא חלי נא פני צורך וקונך שתזכה כבר להיות נכח פני ה'.

וזה דבר הכתוב לא הביט און ביעקב, וזאת בזכות אשר לא ראה עמל בישראל, רצ"ל שאינם מתפללים לפניו על צרותיהם הפרטיות שהם עמלים בעבודת הפרך ורוב יגון ואנחה, ולא ראה עמל בישראל, היינו אנשי המעלה בבחי' כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, וגם ישראל נוטריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה, דבני א' חי ההוגים בתורת אמת הם שמחים ביסורים ואינם מתאוננים על קושי השעבוד ולא מצטערם על עניני גשמייות. ושמעתי מכ"ק אאמור"ר זי"ע שהחסידים שבאו להסתופף בצל קדשו של זק"ה מצאנו זי"ע אף פעם לא כתבו בפתקא איזה בקשה גשמית, שבבקשות כאלו היו הנשים רגילות לבא, אבל בני תורה וחסידים שהם היו מרבית הבאים לצאנו התביישו להזכיר בפני רבם דבר גשמי ואף לא חסרון בנים ומחלות ל"ע, וכ"ק אאמור"ר האריך לספר בזה ענינים נפלאים. ויהודי בר דעת אין לו שום חסרון זולת עבודת השם, דבר אחד אנו רוצים ומבקשים מהשי"ת אל תפרוש מינן ולא נפרוש מינך אדון הכל. וכך אומר כל אחד מישראל בתפלת גשמת עד הנה עזרונו רחמך ולא עזבונו חסדיך ה' אלוקינו, כל המאורעות שעברו עלי כולם היו טובות וחסדים ממך, ועל הכל אנחנו מודים לך כי אף פעם לא חסר לנו דבר, ואחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, ואל תמשנו ואל תעזבונו ה' אלוקינו לנצח, שאוכל להיות דבוק כך לעבוד אותך וללמוד תורת אמת יומם ולילה.

וזה ולא ראה עמל בישראל שלא ראה בתפלתם בקשה על העמל והתלאה, ורק דאגה אחת יש להם שיהא ה' אלקיו עמו. ותרועת מלך בו, תרועה מורה על גנוחי גניח וילולי יליל (י"ה זב.), וכל גניחתם וילילתם הוא רק שיהא מלך בו, גלה כבוד מלכותך עלינו והיה ה' למלך על כל הארץ, זאת היא הדאגה היחידית שמקוננת בלבם וזולת זה לא חסר להם דבר, כי יש להם הכל יותר ממה שהם צריכים. אתה ה' יודע ועד שהיהודים שלך אינם מבקשים על גשמייות, ורק בקשה אחת נישא על שפתם תמיד ולא שוכחים מזה אף רגע: אור פניך עלינו אדון נשא והופע והנשא עלינו לעיני כל חי. וכבר אמרו (ב"ק צב.) כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה, מכון שבני ישראל מבקשים רק למען כבודו ית"ש ולא עבור עצמם ולא ראה עמל בישראל לכן אף אם אינם מתנהגים כראוי, לא הביט און ביעקב.

ויעזור השי"ת בחודש תמוז הזה, כי גלוי וידוע לפניו שמצב שפל כזה לא היה עדיין מיום בריאת העולם, כי שחה לעפר נפשנו הנפש ברוחניות, דבקה לארץ במגנו בנשמיות, ובקשתינו ממי שאמר לעולמו די שיאמר לצרותינו די, ובחודש הזה יפתח שערי אורה ויושעו בני ישראל בשנת גאולה וישועה, שלא יודחה עוד אלא בשנה זו נוכח ששבועות הללו יתהפכו למועדים ולשמחה, ויושפע על בני ישראל בני חיי ומוזני ריחי, וירחם השי"ת שיהיה ה' הפיר עצת גויים הניא מחשבות עמים, עוצו עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו א-ל כלומר שעמנו יהיה התגלות אלוקית ונוכה להידבק בהשי"ת, וה' יאמר ישראל אשר כך אתפאר, וניגאל גאולת עולם בב"א.

בשנה"ט ליל ש"ק פרשת בלק תשל"ח

בתוה"ק (כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו. ובפרשת חוקת (כא, כו) על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, ודרשינן עלה (ב"ב עה): המושלים אלו המושלים ביצרם באו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ולהבין בעי דאלו המושלים ביצרם ויצרם מסור בידם הלא אינם זקוקים לשום חשבונות.

ונראה שהכוונה בזה ע"ד דמצינו (נזיר כג): גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה. והענין בזה ע"ד שדברנו בדרוש (עין מנחת יהודה וירושלים עמ' נ"ו) בדעת הנמוקי יוסף (הובא בכס"מ פ"ה מיסוה"ת ה"ד) שאדם גדול וחסיד רשאי לקדש את השם ולמסור נפשו אפילו על מצוה קלה עיי"ש, כי אדם גדול שמתכוין רק לעשות נחת רוח ליוצרו ואינו דורש טובת עצמו כלל ועיקר, לא איכפת לו אם הוא עושה מצוה או עבירה כשזה לטובה למען כבוד שמים, והוא מוכן אף לרדת לשאול תחתיה אם יודע שבכך יתגדל כבוד שמים. ושמעתי מכ"ק אאמו"ר מה שאמר זק"ק בעל ישמח משה זי"ע בדרשתו האחרונה, בן פ"ד שנה אנכי היום ויכולני להתפאר במדתו של יעקב אבינו שלא פגמתי מימי, והנה גלוי וידוע בשמים שאילו ידעתי שאגיע לימי זקנה ומשיח לא יבא לא הייתי יכול להחזיק מעמד, אלא שרימתני ורחיתני מיום ליום, אבל בקשתי שעכשיו יבא, שמא תאמר שכוונתי לטובת עצמי, הנני מגלה דעתי ואומר שמוכן אני שישרפו אותי ויפזרו את אפרי על שבע ימים ואף פעם לא אדע שמיח בא, אבל יבא למען יתגדל ויתקדש שמיח רבא עכד"ק. ואמר כ"ק אאמו"ר שכנראה היה לו ענין בזה שהזכיר דייקא שבעה ימים.

זזה המושלים אלו המושלים ביצרם, שמוחזקים בחסידות, והם אומרים באו ונחשוב הפסד מצוה כנגד שכרה, רצ"ל שלפעמים כדאי לאבד שכר מצוה אחת אם יוצמח מזה כבוד שמים. תבנה ותכונן עיר סיחון, היינו בזמן שדנים בשמים אם להעביר רוח הטומאה מן הארץ, והצדיקים מתבוננים ורואים כי עבר קציר כלה קיץ ועדיין לא נושענו, הם משליכים נפשם מנגד והולכים בכל הדרכים ומהרסים כל גבולות כדי לפעול אצל השי"ת להחיש עת קץ, וכדאי להם לאבד עולמם כשיודעים שכזה תלוי אם תבנה ותכונן עיר סיחון או שיחריבו כל כוחות הטומאה.

זו"ש לא הכיט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, דאף כשעושים עבירה אין השי"ת רואה בזה עמל ואון. כי ה' אלקיו עמו בכל מעשיו וכוונתו לשמים, ותרועת מלך בו היינו שרצונו למחר את הזמן של ויהי בישרון מלך והיה ה' למלך על כל הארץ.

ירחם הבוכ"ע והחדש הזה יתהפך מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפילה לאור גדול ויניאל גאולת עולם בב"א.

תוכן הענינים:

- צדיקים תמיד אבלם בלבם על חורבן ביהמ"ק.
- עיקר העבודה היא בלב ובחול"ל קשה להכניע הלב להשי"ת, במקום המקדש מתעורר הלב.
- בגלותנו התפלה הוא בלי כוונה ראוי, ביאור הכתוב בואו שערינו בתודה וגו' וביאור הכתוב תדבק לשוני לחכי וגו'.
- ביאור חז"ל (סנהדרין קג): מנשה העמיד צלם בהיכל, ובדברי האר"י הק' ותלמידי בעש"ט שגרם לבלבל הכוונה בתפלה.
- ביאור הגמ' (ב"ק נט): אליעזר זעירא וכו' את חשיבת לאיתאבולי אירושלים דהכוונה שמתאבל על העדר קדושת ירושלים, וע"י לימוד התורה מרגיש בחסרון ירושלים.
- בימי בין המצרים השערים מכוסין ביותר לכך איתא בסידור לכיין השמות הק' באופן אחר.
- בעוה"ר אין שמים לב על החורבן ברוחניות אלא על תענוגים והבלי עוה"ז, ומדברי החת"ס בביאור הגמ' מה לו לאב שהגלה את בניו או להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם, בביאור הכתובים וירא בצר להם וגו', בני יצאוני ואינם, רחל מבכה על בניה וגו'.
- בביאור המסורה ג' משכנותיך. שבושה תכסה פנינו שרדיין לא עוררנו כבוד שמים, ואיננו מרגישים שחסר לנו מקום המקדש ששם לבי ובשרי ירננו לקל חי.
- ע"י לימוד התורה ובפרט סדר קדשים נודקק להבין חסרון אור התורה.
- ביאור המסורה ג' פעמים מושביך שכל הבקשות רק עבור גשמיות.
- צריך להתבונן שאפי' אם כעת איתן מושביך מ"מ לא לעולם חוסן וצריך להעלות על הדעת מקום המקדש שחרב.
- רמז בצירוף של חדש תמוז מפסוק וכל זה איננו שוה לי האיך שצריכים להשתוקק לבנין ביהמ"ק והתגלות כבוד שמים ולא לשמוח בגשמיות, ביאור הגמ' (כתובות קב.) שרבי לא נהנה מהעולם אפי' באצבע קטנה.
- להתחזק בימי המצרים שהם כנגד ימי תשרי וניסן לכך קורין הקרבנות בהם.
- בביאור הכתוב קומי רוני בלילה וגו' דאם שמוח בהצלחתו בגשמיות ע"כ גופא צריך לבכות.
- בביאור הכתוב לא הביט און ביעקב וגו' דכיון שאין מבקשים על צרותיהם לכך לא הביט בהם און. בצאנו לא רשמו החסידים בפיתקא עבור גשמיות.

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר יהודה ליבוש הלוי שלעפריג הי"ו
לרגל שמחת נישואי בתו
עב"ג הבה"ח המו"מ בתויר"ש כמר צבי אלימלך היילפרין נ"ו
למז"ט ובשטו"מ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר ארי קאפיל זילבער הי"ו
לרגל שמחת נישואי בתו
עב"ג הבה"ח המו"מ בתויר"ש כמר נחום דוב פישמאן נ"ו
למז"ט ובשטו"מ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר אברהם חיים הלוי לאווי הי"ו
לרגל שמחת הכנס בנו הב' משה יוסף נ"י לעול התורה והמצוות
ולרגל שמחת הולדת הבן עזריאל נ"י
למז"ט ובשטו"מ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר אברהם אליעזר שווארץ הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבן נחמן שלמה זלמן נ"י
למז"ט ובשטו"מ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר חיים דוב שווארץ הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבן שלמה יהודה נ"י
למז"ט ובשטו"מ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז

718.431.1055